RELAȚII LINGVISTICE ROMÂNO-BULGARE: CUVINTE ROMÂNEŞTI ÎN LIMBA BULGARĂ

Paraschiva Boboc
Universitatea *Ovidius* Constanța

Linguistic relations between the Romanian and Bulgarian population: Romanian words presented in Bulgarian language (Abstract)

The present paper deals with the spread of Romanian-origin words in colloquial Bulgarian, especially in area of Dobrogea. The research reveals new Romanian words, which were not discussed previously by lexicographers (múska, múski, măndzurki, ojna etc.).

Începând cu a doua jumătate a secolului al XVIII-lea şi până în prima jumătate a secolului al XX-lea, Dobrogea meridională a fost o zonă de contact intens româno-bulgar, în domeniul culturii materiale şi spirituale, implicit, lingvistic.

Sub aspect lingvistic, graiul populației bulgare dobrogene prezintă o diversitate de variante lexicale, în teritoriu conviețuind grupuri etnice de turci, găgăuzi, bulgari, români (vlasi), evrei, nemți, fiecare din etnii aducându-şi aportul la formarea culturii tradiționale şi la mărirea zestrei lingvistice a regiunii.

Elementele lexicale româneşti examinate în prezentul studiu, pătrunse pe cale orală, sunt excerptate din graiul populației bulgare autohtone. Această populație era formată în secolele precedente din grupuri mari de bulgari dislocați din jud. Kotel, Elhovo, Iambol, Şumen, Sliven, bulgari strămutați din zonele Tulcei şi Babadacului, aceştia din urmă fiind originari din Kotel, Iambol şi Odrin, de bulgari emigranți din Basarabia, care o perioadă destul de lungă, au trăit în Dobrogea de Nord (Miletici, L., 1902:173; idem, 1912:2). Prin urmare, în graiul dobrogean se disting trăsături fono-morfologice şi elemente lexicale ale graiurilor balcanice, moesice şi chiar de graiurilor din Strandjea şi Rodopi. Astfel se pot explica nu numai fonetismul care a acționat şi asupra împrumuturilor româneşti, dar şi unele căi de migrațiune.

Am făcut această scurtă incursiune în istoria demografică bulgară pentru a evidenția faptul că elementele lexicale româneşti discutate nu sunt excerptate din graiul vorbitorilor de limbă română, graiuri, care ocupă o situație aparte față de celelalte graiuri bulgăreşti.

Majoritatea cuvintelor propuse discuției au stat în atenția lingviştilor, noi aducând informații cu privire la o nouă localizare a lor şi considerații asupra etimologiei. Semnalăm totodată, prezența unor elemente lexicale pentru prima oară, încercând, astfel, să aducem o modestă contribuție la studiul împrumuturilor româneşti din vocabularul popular al limbii bulgare.

Indiferent de originea acestor elemente în limba română, dacă în graiurile bulgare dobrogene au pătruns din română le considerăm ca împrumuturi româneşti.

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

Фу́рка / fúrka “инструмент за предене” – “unealtă de tors” < rom. ***fúrcă*** (Rosetti,V,125; Capidan, *Raporturi*, 195; Niţă-Armaş şi col.,85; Osman-Zavera, 147; Brâncuş, *Schimburi,* 22).

Termenul se întrebuinţează în graiurile din Strandja, S-E Bulgariei, cu forma **ху́рка/húrka** (*BD*, I, 154), în graiurile din Rodopi şi Sofia - **фу́рка/fúrka** (*BD*, II, 110, 292), în judeţul Karlovo - **у́ркъ/úrkă** (*BD*, VIII, 176), iar în judeţul Ihtiman în uz sunt formele **у́рка** şi **фу́рка** (*BD* III, 183). În Dobrogea meridională sunt cunoscute formele **ху́рка** şi **фу́рка** (Kocev, 96 ; înreg. personale).

Alternanţa ***ф/х*** şi apocopa lui ***ф***, respectiv ***х***, sunt fonetisme caracteristice în graiurile moesice şi în graiurile de tranziţie bulgăreşti (Stoikov, 69-78, 115-119).

În graiul din Strandja **фу́рка** are şi sensul “приспособление за запиране вечер коза, за да стои права, когато не позволява на ярето да суче” – “dispozitiv care fixează capra în poziţie de muls, obligându-o astfel să stea dreaptă atunci când nu-l lasă pe ied să sugă ”, sens neînregistrat de *BER* şi autorii menţionaţi mai sus.

În graiul din Ihtiman **фу́рка** a dezvoltat încă un sens, de asemenea neînregistrat până în prezent: “ отвесна част от рамка на тъкачен стан, която продължава чак до пода ” - “ partea verticală a ramei războiului de ţesut, lungă până la podea ”.

Extinderea de sens în aceste graiuri nu este neobişnuită şi nici întâmplătoare. Ea se sprijină pe înţelesul etimonului românesc direct şi asocierea firească care se poate stabili între obiecte, respectându-se raportul între funcţie şi formă (cf. *DA*, II, I, 196 ; Brâncuş, *Istoria,* 43).

Му́ска, pl. **му́ски / múska**, pl. **múski** “ дантелени фигурки ” - “ figuri în dantelă ”, “ бродерия, с която се украсяват краищата на ръкави, поли на дрехи, колани и др. ” - “ punct de broderie cu care se înfrumuseţează marginea mânecelor, poalelor hainelor, cordoane etc. ” (Atanasova, *1992:* 259: “ Ръкавите [на блузата] са дълги, начупени при рамото и с *му́ски* в долния край » - “ Mânecile [bluzei] sunt lungi, cutate la umăr şi cu *muşte* în partea de jos ”; expresia “ коланчета на му́ска ” - “ cureluşe cu punct de broderie *múscă* ”; Dicţionarul etimologic bulgar nu înregistrează acest termen ; Osman-Zavera, 109: **мускъ** “ 1. Obiect purtat la gât de cei superstiţioşi, pentru a fi păzit de rele. 2. Figură de dantelă - Elensko ”).

Cuvântul este cunoscut în judeţul Dobrici din a doua jumătate a sec. al XIX-lea, când contactul celor două populaţii s-a intensificat considerabil. Amintim că România era cunoscută ca ţară cu un deosebit prestigiu economic şi cultural fiind privită, de populaţia bulgară care păşea spre drumul emancipării, ca centru al modernităţii.

Este evidentă corespondenţa cu rom. ***múscă*** < lat. ***musca*** (*DEX*, 577), un indiciu sigur fiind şi sensul “ o anumită broderie pe ţesături şi haine ”, dezvoltat pe baza legăturii logice între detaliile unor motive ţesute cu obiecte asemănătoare (Iordache, 121, 156). Dealtfel, bg. **пуйки/pujki** “ punct de broderie ” întrebuinţat în

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

judeţul Vidin (dar nu şi în localitatea cu populaţie românească Novo Selo din judeţul Vidin, ceea ce îi măreşte valoarea probatorie) este împrumut românesc.

Cu înţelesul " figuri în dantelă ", termenul românesc este răspândit şi în jud. Elena (*BD*, VII, 90). Însă, în jud. Elena şi în încă câteva judeţe, este cunoscut şi termenul **мускá, мускъ**, "предпазващи от уроки амулети" – "amulete care feresc de deochi", menţionat cu formele **мускá, москá, мъскá** de Gherov (III, 82, 92; *Dopălnenie* 213 şi *BTR*, 464). Acest cuvânt trebuie pus în legătură cu tc. **muskа** " 1. obiect sau hârtie scrisă căreia i se atribuie o forţă religioasă sau vrăjitorească prin care apără de forţele râului şi aduce binele, 2. obiect împăturit în formă de triunghi " (*Türk Sözlüğü*, 298), întrucât corespunde acestuia sub aspect fonetic, lexico-morfologic şi semantic. Prin urmare, în graiuri se întâlnesc două omonime – unul provenit din română iar celălalt – din turcă. Alăturarea tc. **muskа** împrumutului rom. му́ска, му́скъ şi încercarea de interpretare prin expresia ***muscă năzdrăvană*** a sensului "amuletă" nu ni se pare potrivită cu atât mai mult cu cât prezenţa lui **ъ** sub accent pentru substantivele masculine este un fonetism caracteristic graiurilor balcanice centrale (Stoikov, 73-79), iar bg. **му́ска** < rom. ***múscă*** diferă sub aspect accentologic, morfologic şi semantic de cuvântul turcesc.

Adăugăm că **мускá**, element din portul copiilor nou născuţi se întrebuinţează şi în sate din Dobrogea meridională, sensul "amuletă" fiind bine ilustrat de Kina Kotlarska: „На чалмичката или на дюлбенчето…се слагат предпазващите от уроки амулети. В Горна Чамурла и Гьолпунар това са най-често червен конец, чесън, синьо кръгло синче и златна паричка, а в Караманкьой - триъгълна *мускá* от синци с две големи синчета в двата долни ъгъла, а на върха - алтънче" - "Pe cealmuţă sau pe năframă se coase o *amuletă* care să-l ferească [pe copil] de deochi. În Gorna Ceamurlija şi Ghiolpunar sunt utilizate cel mai des aţa roşie, usturoi, o mărgea albastră şi un bănuţ de aur, iar în Karamanchioi – *amuleta* triunghiulară lucrată din mărgele, în colţurile de jos cu două boabe de mărgea mari şi albastre, iar la vărf – un ban de aur" (Kotlarska, *1993*, p. 242).

Бáнта / banta " маншет " - "manşetă " (M. Mladenov, *1972:* 265: < rom. bantă.-Popina, distr. Silistra; Osman-Zavera, 31 – s. Gradeţ, jud. Kotel).

Împrumutul românesc este cunoscut în mediul urban şi rural al jud. Kavarna (satele Bălgarevo, Bojureţ, Moghilişte, Por, Ciuncevo, Goriceane, Gorun), forma foarte întrebuinţată fiind diminutivul **бáнтичка / bantička** (**бант-а** + sufixul bg. -**ичка**).

Бóлдурка / boldurka "карфица с цветна едра главичка, която се използва за орнамент и за прихващане на нещо в косите" – "ac mare cu gămălie colorată, care se foloseşte ca ornament şi pentru fixarea unui obiect în păr" (M. Mladenov, *1972*: 266: < rom. ***bold***, pl. ***bolduri*** – Aidemir, dist. Silistra, **бóлдурка** în Kutlovica, dist. Tervel, **бóндурка** în Popina, distr. Silistra Osman-Zavera, 38: < rom. ***bolduri***).

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

Cuvântul este cunoscut din a doua jumătate a secolului XIX în regiunea bulgară Dobrogea, jud. Gheneral Toşevo. Forma întrebuinţată este **бóлдорка**, pl. **бóлдорки** (Kotlarska-1993, 244).

Баснаýца, басмаýца / **basnauca, basmauca** "плътен шал с ресни в тъмен тон" - "broboadă groasă de culoare închisă cu ciucuri" (M. Mladenov, *1972:* 265; "cf. rom. *basmăluţă* – Popina, distr. Silistra").

Cuvântul se întrebuinţează şi în judeţul Gheneral Toşevo, numind elementul principal din portul femeilor şi marcând totodată trecerea lor la o vârstă înaintată. Acest tip de broboadă se leagă doar într-un anumit mod: dacă broboada este dreptunghiulară se împătureşte astfel ca să devină triunghiulară, se aşează pe cap, dar fără să acopere fruntea, cele două capete laterale se încrucişează sub bărbie şi se leagă, la ceafă deasupra celui de al treilea colţ (Kotlarska-1993, 242).

Bg. **баснаýца, басмаýца** corespunde rom. ***băsmăluţă*** < tc**.** ***basma*** > bg. **басми́ца**. Eliziunea lui ***-л-*** intervocalic şi alternanţa ***н/м*** nu ridică probleme de ordin fonetic, fiind un fenomen cunoscut graiurilor bulgăreşti, regiunea bulgară Dobrogea fiind o zonă cu populaţie bulgară eterogenă.

Фáша / faša "отрезка от кожа за цървули" – "fâşie din piele pentru opinci" (Gherov, V, 472) < rom. **faşă** (Capidan, *Raporturi*, 195; Scheludko, 146; Rosetti, 125; Mihăescu, 644; Niţă-Armaş şi col., 84; Osman-Zavera, 144; *DLRM*, 293: din scr. ***faša***, bg. ***faša***).

Termenul se întrebuinţează în graiul jud. Kiustendil (*Trudove*, IV, 268), Samokov (*Izvestija*, *IV*, 328), jud. Smolean *(Izvestija*, *IV*, 169), **фáшê** în graiul din Strandja *(BD, I*, 150), graiul regiunii Sofia *(BD, I*, 271; Idem, *II*, 110), Troian *(BD, IV*, 230), în s. Krăvenik, jud. Sevlievo *(BD, V*, 46), s. Voineagovo, jud. Karlovo *(BD, VIII*, 178), graiul din Ihtiman *(BD, III*, 185), s. Trăstenik, jud. Pleven *(BD, VI*, 235) **фáшъ** în s. Strahilovo, jud. Svişţov *(BD, III*, 313), limbajul urban al oraşului Samokov *(BD, III*, 285), s. Enina, jud. Kazanlăk (*BD V*, 144).

În toate aceste localităţi sensul este acelaşi pentru toate formele menţionate.

În judeţul Kavarna se întrebuinţează **фáшка / faška**, diminutiv format din **фаш-а** + sufixul bg. **-ка,** iar sensul "faşă cu care se leagă scutecul", este identic cu cel al termenului românesc (*DEX*, 325).

Мъндзýрки / măndzurki "манистени висулки, които се прикачват на детска шапчица така че да висят покрай бузите и да предпазват детето от уроки " - "ciucuri de mărgele atârnate de căciuliţa copilului astfel încât să cadă liber pe obraji şi să-l ferească de deochi" (Kotlarska-1993,243), cuvânt neînregistrat până în prezent. Cuvântul este cunoscut în satele Dâbovik, Pcelarovo şi Preslavţi, jud. Gheneral Toşevo.

Existenţa termenului în regiunea bulgară Dobrogea – deci într-o regiune unde în prima jumătate a sec. XX s-a vorbit şi dialectul aromân – ne îndeamnă să

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

presupunem că prezenţa lui în limba bulgară se datorează contactului cu vorbitorii acestui dialect.

Corespunde arom. ***măndză*** „raze" (Papahagi, 779) căruia i s-a adăugat prin substituţie sufixul - **ур-ки-**, analogic diminutivelor bulgăreşti de tip **къщи-къщу́рки**.

În plan semantic cuvântul bulgăresc poate fi pus în legătură cu rom. **mânz** din expresia *A umbla (a bate, a face, a se duce pe) calea mânzului* cu înţelesul "a umbla fără ţel, hai-hui". Graiurile bulgăreşti sud-vestice păstrează **мъндзам се** "a se legăna" < rom. **mândzu**. Aceasta încrucişare de sensuri, credem, a favorizat dezvoltarea semantică "ciucuri care sunt în mişcare".

Ойна / ojna "игра с малка топка" – "joc sportiv cu minge mică " (*BER*, IV, 825: postverbal din tc. *oynamak* "a se distra, a se juca").

Cuvântul, respectiv sportul, este cunoscut în s. Ovcearovo, jud. Dobrici.

Etimonul propus de autorii BER nu are sens identic cu termenul bg., iar tratamentul morfologic relevă o procedură mai greu de realizat (cf. *Türk Sözlüğü*, 301).

Deşi în *DLR* termenul românesc poartă marca *et. nec*., prin el se explică în mod logic etimologia cuvântului bg. **ойна**. Identitatea fonomorfologică şi semantică, la care se adaugă aria de întrebuinţare, deşi foarte redusă, conturată în vecinătatea spaţiului românesc (nu putem să omitem însă şi perioada istorică de extensie a teritoriului lingvistic românesc), sunt elemente probatorii ale argumentării noastre.

Минчо́к / minčok "малка мрежа, с която се изгребва хванатата риба" - "săculeţ cu care se adună peştele prins" (Vakarelski, 58,60; Zmeev-*1992*, 277; Idem-*1993*, 213: "Ако рибата в торбата е много, изгребват я с *минчок*" - "Dacă sacul este plin de peşte, se adună cu *minciog*"; Osman-Zavera, 106).

Aria de răspândire a împrumutului românesc se conturează la est începând cu graniţa româno-bulgară, continuă la sud până la vărsarea r. Batova în Marea Neagră, cuprinzând toate localităţile cu ieşire la mare. Pornind din acest punct spre vest include aşezările apropiate de lacurile Drenaka, Kumsovat, Farul Şabla şi s. Tiulenovo, apoi lacurile limitrofe Dunării Durankulak, Ezereţ şi Şabla, precum şi locurile cu bălţi numite Vodiţa, Zelenka şi Ghioztalean, localităţile situate pe malul Dunării, depăşind regiunea Dobrogea şi ajungând la Ruse. Dicţionarul etimologic bulgar nu înregistrează acest cuvânt, de asemenea localizarea lui nu a fost semnalată.

Bg. **минчо́к** corespunde termenului rom. **minciog** (*DEX*, 550: rom. ***minciog*** < ucr. ***mišok***). Un indiciu în plus este prezenţa lui în graiul insular românesc din Novo Selo, jud. Vidin (cf. M.Mladenov, *1969*: 247).

Ватáх / vatah "1./остар. и диал./ главен майстор на рударска пещ, на видня" - /înv. şi dial./ „meşterul principal la cuptorul de topit minereu", "2. управник на чифлик и надзорник на ратаи" – "administrator la moşie şi supraveghetor al argaţilor", "3. главатар на русалийска дружина "- "căpetenia grupului care participă la ritualurile de Rusalii" *(RBE, II*, 43: "probabil de origine tracă"); **ватáх, ватáф/ин/,** de origine română în limba bulgară (Capidan, *Raporturi*, 191; Rosetti,

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

431; St. Mladenov, 58; Niţă-Armaş şi col., 99; Osman-Zavera, 55; *BER, I*, 123, care pentru termenul bulgăresc presupune origine tracă, iar cuvântul rom. ***vătaf*** este analizat ca împrumut din limba bulgară, după analogia *прах>praf, връх, върх>vârf*; formele **ватáфин, ватáф** şi sensul "глава, войвода на калушари" – "căpetenia, voievodul căluşarilor", cf. Gherov, I, 103).

Împrumutul românesc se întrebuinţează în jud. Samokov, iar ca toponim în jud. Ihtiman şi Pirdop (*BD, III*, 205; *BER, I*, 123).

Termenul este curent în limbajul pescarilor bulgari, fie profesionişti, fie amatori, organizaţi în grupuri şi conduşi de **ватáф** "căpetenie", care îşi desfăşoară activitatea pe Dunăre, lacurile sau litoralul Mării Negre din regiunea bulgară Dobrogea (Zmeev-*1992*, 273, Idem-*1993*, 217), deşi lucrările lexicografice şi studiile dialectologice nu înregistrează acest sens, cuvântul fiind considerat până în prezent ca având arie de răspândire pe un teritoriu restrâns.

Acest cuvânt nu este cunoscut de celelalte limbi balcanice. În română, ***vătaf*** şi forma mai veche ***vătah*** datează din epoca primelor contacte lingvistice româno-tătare, având evoluţia semantică "cioban care păzeşte stâna" > "mai-marele peste o turmă" > "căpetenie peste oştire" realizată pe teren românesc (Capidan, *Raporturi*, 192, cu expunerea tezelor formulate de Miklosich, Hasdeu, Weigand). Cu acest sens termenul românesc a pătruns şi în vocabularul limbii ucrainene populare (Vrabie, 153).

Sub aspect semantic şi formal, cuvântul bulgăresc concordă cu termenul românesc, iar sensurile "vătaful căluşarilor", înregistrat de Gherov şi "vătaful pescarilor " din Dobrogea meridională, îl include în grupa împrumuturilor efectuate în epoca în care păstorii români în drumurile lor de transhumanţă duceau împreună cu munca şi grija turmei, datinile, jocurile şi obiceiurile de acasă, iar grupurile de pescari, eterogene etnic, practicau o îndeletnicire deasemenea străveche şi caracteristică ambelor popoare vecine.

Гáрд(а) / Gard(a) "заградена част от морето или крайбрежните блата за пазене или развъждане на риба " - "porţiune îngrădită în mare sau lacuri lângă mare sau râuri, destinate pisciculturii" - Burgas, "част от двора между къщата и оградата" – "parte din curte între casă şi gard" – Etropole (*BER, I*, 231: din rom. ***gard*** pe care, însă, autorii dicţionarului îl consideră împrumutat din vsl. **gardъ* fără metateză efectuată > bg. град; Rosetti, 129; Niţă-Armaş şi col., 86: rom. gard>bg. гард(а); Osman-Zavera, 58).

În judeţul Nikopol, limitrof Dunării, în uz este forma **гáрда**.

În regiunea bulgară Dobrogea, cuvântul este cunoscut sub ambele forme – **гард** şi **гáрда** "din vremuri uitate", cu sensul foarte bine precizat: „gard drept, construit la gura şenalului, care leagă lacul cu marea şi care nu permite bancurilor de peşti intrate pe şenal să se întoarcă în mare" (Zmeev, *1992*, p. 281; Idem, *1993*, p. 215). Mai mult, perfecţionarea acestui dispozitiv de pescuit nu a dus la dispariţia, ci la fixarea termenului românesc, în terminologia pescărească a bulgarilor existând astăzi **гард със сак** = **gard cu sac** şi **сляп гард** = **gard orb.**

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

Incontestabil, bg. **гард, гáрда** este un împrumut al termenului românesc autohton ***gard*** *(cf. DA*, II, I, 227: Împrejmuire, ocol, parc, împletitură de nuiele folosită la prinderea peştelui), cu fonetismul specific limbii române, atestat în sec. al XV-lea (Brâncuş, *Vocabularul*, 76; Mihăilă, 1996: 34). Finalul ***-a*** din **гáрда** poate fi explicat prin confuzia cu articolul bulgăresc ***-a***, formă scurtă.

În concluzie :

1. Raporturile româno-bulgare s-au manifestat îndeosebi prin schimbul permanent şi intens de bunuri materiale, generat de caracterul complementar al preocupărilor economice ale celor două populaţii.

2. Împrumuturile româneşti, supuse analizei aici, pot fi grupate în două sfere semasiologice:

a) denumiri din domeniul îmbrăcămintei;
b) denumiri din domeniul piscicol;

3. În decursul istoriei culturale între faptele lingvistice aparţinând graiului bulgar dobrogean s-a produs o selecţie: unele din cuvinte au fost admise în ceea ce este considerat aspectul cel mai corect al limbii bulgare – forma **hýrka, fáşa, vatáh;** cuvintele referitoare la îmbrăcăminte au căpătat statutul de „dialectal”, fapt explicabil prin schimbările radicale, prin modernizarea acestui domeniu ceea ce a dus firesc, şi la primenirea terminologiei respective.

4. Cele expuse până aici au avut rostul de a reliefa o secvenţă din problematica legată de influenţa culturală şi lingvistică cu care se confruntă cercetarea noastră.

ABREVIERI

Atanasova, 1992: Ianka Atanasova, *Облеклото на жените от град Добрич след Освобождението до 30-те години на XX век,* Сборник Добруджа, nr. 9, 1992, p. 258-267.
BD I-VIII: *Bălgarska dialektologija. Proučvanija i materiali* [*Българска диалектология. Проучвания и материали]* (Sofia, I-1962).
BER I-V: Vl. Gheorghiev (redactor), Iv. Gălăbov, I. Zaimov, St. Ilcev ş.a., *Bălgarski etimologičen rečnik [Български етимологичен речник]*, I-V, 1971, Sofia (publicarea continuă).
Brâncuş, *Vocabularul:* Gr. Brâncuş, *Vocabularul autohton al limbii române,* Bucureşti, 1983.
Brâncuş, *Istoria*: Gr. Brâncuş, *Istoria cuvintelor. Unitate de limbă şi cultură românească*, Bucureşti, 1991.
Brâncuş, *Schimbări*: Grigore Brâncuş, *Schimbări semantice în trecerea de la latină la română*, Actele Colocviului Cetdrei de limbă română 22-23 noiembrie 2001, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2002, p. 21-25.
BTR: L. Andreicin, *Bplgarski tălkoven rečnik [Български тълковен речник]*, ediţia a IV-a, completată de Dimităr Popov, Sofia, 1994.
Capidan, *Raporturi*: Th. Capidan, *Raporturile lingvistice slavo-române. I. Influenţa română asupra limbii bulgare*, Dacoromania, III (1922-1923), Cluj, 1924, p. 9-238.
DEX: *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Bucureşti, 1975.

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

DA I-XII: *Dicţionarul limbii române*, redactor Sextil Puşcariu, Tomul I, partea I (AB), 1913, partea II , 1939; partea III, fasc. 1 (D-De), 1949; Tomul II, partea I (F-I), 1934, partea II, fasc. 1,2,3 (J-Lojniţa), 1940, 1948, Bucureşti (Academia Română); [*DLR*] Serie nouă, redactori responsabili Iorgu Iordan, Alexandru Graur, Ion Coteanu, Tomurile VI-XII, 1965-1994 (publicarea continuă).
DLRM: *Dicţionarul limbii române moderne*, redactor D. Macrea, Bucureşti, 1958.
Gherov I-VI: N. Gherov, *Rečnik na bălgarski ezik s tălkuvane rečite na bălgarski i ruski [Речник на български език с тълкуване речите на български и руски]*, I-V, Ediţie fotomecanică, Sofia, 1975-1978; vol. VI: *Dopălnenie [Допълнение]* de T. Pancev, Sofia, 1978.
Iordache: Gh. Iordache, *Mărturii etnolingvistice despre vechimea meseriilor populare româneşti. Studiu cu privire specială la Oltenia*, Craiova, 1980.
Izvestija: Izvestija na Instituta za bălgarski ezik [Известия на Института за български език], Sofia.
Kocev: Ivan Kocev, *Гребенският говор в Силистренско*, Трудове по българска диалектология, vol. V, Sofia, 1969.
Kotlarska: Kina Kotlarska, *Женски прически и забраждания в Дъбовик, Пчеларово и Преселенци, Генералтошевско през 20-те-50-те години на XX век*, Сборник Добруджа, nr. 10, 1993, p. 227-249.
Mihăescu: H. Mihăescu, *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman*, Bucureşti, 1960.
Mihăilă,1966: G. Mihăilă, *Les plus anciennes attestations des mots roumains autochtones (X^e siecle-1520)*, Thraco-Dacica, XVII, Bucureşti, 1966, 1-2, p. 23-71.
Miletici, L., 1902: L. Miletici, Старото българско население в Североизточна България, Sofia, 1902.
Miletici, L., 1912: L. Miletici, *Bulgarii din Dobrogea*, Dobrogea Junǎ, nr. 24, 15 iunie, 1912.
M. Mladenov, 1972: M. Sl. Mladenov, *Elemente româneşti în terminologia populară bulgară din domeniul îmbrăcămintei*, Cercetări de lingvistică, XVII, Cluj, 1972, 2, p. 263-278.
M. Mladenov: M. Sl. Mladenov, *Говорът на Ново село, Видинско. Принос към проблема за смесените говори*, Трудове по българска диалектология, VI, Sofia, 1969.
Niţă-Armaş şi col.: Silvia Niţă-Armaş, N. Pavliuc, D. Gămulescu, T. Pleter, M. Mitu, Elena Timofte, Maria Orman.Zavera, I. Rebuşapca, Teodora Alexandru, D. Zavera, A. Tănăsescu, *L'influence roumaine sur le elxique des langies slaves*, Romanoslavica, XVI, Bucureşti, 1968, p. 59-121.
Osman-Zavera, *Raporturi lingvistice româno-bulgare*, Bucureşti, 2002.
RBE I-VIII: Kristalina Ciolakova (red. Şef), Keti Niceva, Siika Spasova-Mihailova, *Rečnik na bălgarskija ezik [Речник на българския език]*, I-VIII, 1977, Sofia (publicarea continuă).
Rosetti: Al. Rosetti, *Istoria limbii române*, vol. IV, V, VI, 1986.
Scheludko: D. Scheludko, *Lateinische und rumänische Elemente im bulgarischen*, Balkan-Archiv, III Band, Leipzig, 1927, p. 252-289.
Stoikov: St. Stoikov, *Българска диалектология*, Ediţia a II-a, Sofia, 1968.
Türk Sözlüğü: Hasan Eren, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, 2 Baskı, Ankara, 1999.
Trudove: Trudove po bălgarska dialektologija [Трудове по българска диалектология], Sofia.

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)

Vakarelski: Hr. Vakarelski, *Добруджа. Материали към вештествената култура на българите през периода на капитализма*, Sofia, 1964.
Vrabie: E. Vrabie, *Influenţa limbii române asupra limbii ucrainene*, Romanoslavica, XIV, 1963, p. 195-227.
Zmeev-1992: Racio Zmeev, *Традиционният риболов по Долния Дунав в Южна Добруджа*, Сборник Добруджа, nr. 9, 1992, p. 269-287.
Zmeev-1993: Racio Zmeev, *Традиционният риболов по южнодобруджанското черноморско крайбрежие*, Сборник Добруджа, nr. 10, 1993, p. 203-220.

BDD-A3644 © 2004 Ovidius University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 03:00:55 UTC)